

PALEONTOLOGIA (VERTEBRATS)

SOBRE LA DESCOBERTA DE DINOSAURES A CATALUNYA

Enric Sunyer i Coma

RESUMEN

Historia sucesiva del descubrimiento de restos de dinosaurios hallados en Cataluña, concretamente, en la provincia de Lleida.

KEY WORDS. Dinosaurian in Catalonia (Spain)

En ocasió de publicar-se el llibre: “*Els Dinosaurios i el seu entorn geològic (Trem, Isona i Conca Dellà)*”, de Josep Vicente Santafé, M^a. Lourdes Casanovas i Carme Llompart, editat pel Museu d’Isona i la Diputació Provincial de Lleida, es feia inicialment història de les descobertes, ja posades de relleu en un article de La Vanguardia del 29 de juliol de 1993.

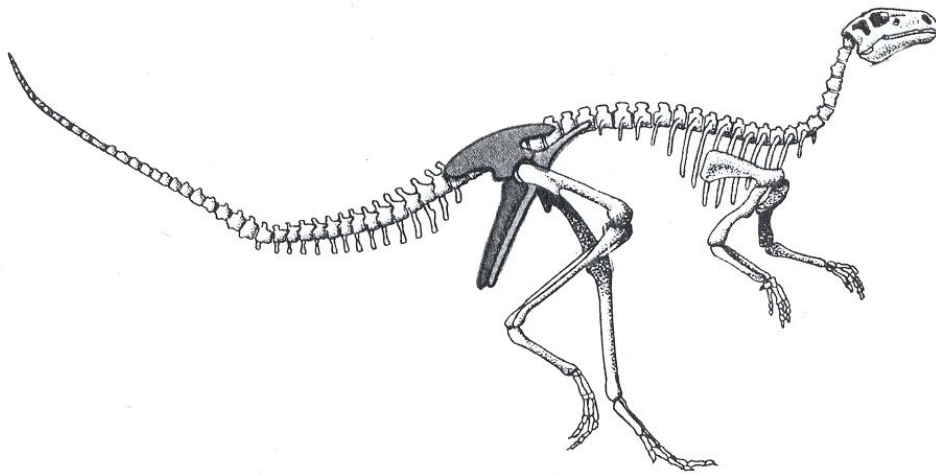
De fet, els descobriments de la zona es van iniciar amb les troballes d’uns ossos a càrrec de Bartomeu Castell, treballador de la presa hidroelèctrica de Talarn. Les restes van ser enviades a l’enginyer Joaquim Maluquer amb una nota descriptiva del jaciment. Probablement, aquest va comunicar la troballa al Dr. Joan Ramon Bataller, del Museu Geològic del Seminari, l’any 1927.

Aprofitant la reunió a Barcelona de la *Asociación Española para el progreso de las Ciencias*, (1929), el Dr. Bataller, acompanyat de A. Marín del Instituto Geológico i Minero de Madrid, va fer una excursió a la zona per identificar les restes.

A l’abril del mateix any i, segons consta a les actes del Congrés de Barcelona, es va publicar íntegrament la nota feta per Bartomeu Castell i signada per A. Marín i J.R. Bataller (1929). En aquesta nota s’informava, per primera vegada, de la presència de restes de dinosaure a Espanya. Les restes comparativament es van assimilar amb les estudiades als jaciments francesos per Ph. Matheron i pertanyent al gènere *Hypselosaurus* abundant en aquell vessant dels Pirineus.

Aquest descobriment inicial quedà gairebé en l’oblit durant 20 anys, fins que fou recuperat pel Dr. Lluís Ferrer Condal de Salàs de Pallars, expert en fòssils, que en va fer ressò del seu valor documental, científic i museístic com a troballa paleontològica. Ens consta que Ferrer coneixia aquest jaciment abans de l’any 1945 a instàncies de l’enginyer Maluquer. Desconeixem la cita del Comte de Peñaflorida, responsable dels sondeigs de 1940 per a la recerca de petroli.

Vers l'any 1945 el Dr. Karl Bauch, biòleg de la Universitat de Múnich i casat amb una mestra d'Isona, va confirmar la naturalesa dels ossos trobats com a pertanyent a dinosaures i, juntament amb l'autor d'aquesta nota, es va iniciar un treball de dibuix i fotografia de les restes i la definició dels talls geològics que reproduïm:



Per aquelles dates de 1950, ja era normal considerar el jaciment dels Nerets, com es coneixia per la toponímia, amb la classificació de *Hypselosaurus* i els cargols del gènere *Lychnus* (L. Sanchezi, Vidal), com es pot veure en un tall geològic de l'època, així com la situació de les capes arenoses amb dinosaures i *Lychnus* en el conjunt del Cretàcic de la Conca de Tremp

Desde Tremp se puede hacer un corte que partiendo del pueblo yendo hacia el Nerets. en que se encuentra el yacimiento a Reptiles:



20 m. mas + o menos así ya queda.

con los restos con los paleos.
Arenisca roja 2 m. con Hypso.
Inauris + Lychnus.

Arenisca blanca con Lychnus + Hypso

Restos amplificados de elementos puz.
Roz. Rocha con Lychnus. 3m.

Figura 1. Apunts de camp realitzats per l'autor en la dècada dels 50.

BIBLIOGRAFIA

- BAUCH, C., SUNYER, E. (1954): "Explorations géologiques a la Conca de Tremp (Lleida)." Equipe International pour la prospection et exploration scientifique du Royal Institut d'Europe. Pàg. 1-150, 10 figs., 1 mapa. *Comptes rendus des Recherches Scientifiques*, núm 8. Montpellier.
- FERRER CONDAL, LL. (1952). Isona (Lleida), Fulla 290, Madrid. Participació en la fulla d'Isona.
- LAPPARENT, A.F., i AGUIRRE, M. (1956): "Algunos yacimientos de dinosaurios en el Cretácico superior de la Conca de Tremp. *Estudios Geológicos*, Tomo XII, Núm. 31-32, Madrid.
- LLOMPART, C., (1979). " Yacimiento de huellas de pisadas de reptil en el Cretácico superior prepirenaico." *Acta Geológica Hispánica*, Tomo XIV. Barcelona.
- LLOMPART, C., CASANOVAS, M. L., SANTAFÉ, J. V. (1984): "Un nuevo yacimiento de icnitas de dinosaurios en las facies garumnienses de la Conca de Tremp (Lleida, España)." *Acta Geológica Hispánica*, Tomo XIX, 2. Barcelona.
- INSTITUTO GEOLÓGICO Y MINERO DE ESPAÑA (1953). Mapa Geológico de España, Escala 1:50.000, núm. 290. Fulla d'Isona. Madrid.
- ROSSELL, J. (1968): Estudio geológico del sector prepirenaico comprendido entre los Ríos Segre y Noguera Ribagorzana (Provincia de Lérida) –Tesis Doctoral-. Pirineos, Vol. XXI, Zaragoza.